

Янцур Любов

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної
освіти імені проф. Т. І. Поніманської
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0002-5532-6951

e-mail: Lybovyann@ukr.net

СТВОРЕННЯ СТАРШИМИ ДОШКІЛЬНИКАМИ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ В ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядається проблема художнього образу і виразних засобів в образотворчому мистецтві та образотворчій діяльності старших дошкільників. На основі аналізу досліджень визначено поняття художнього образу, а також питання формування художнього образу в дитячій творчості. У статті акцентується, що створення художнього образу є основним завданням образотворчої діяльності старших дошкільників. Представлені матеріали з вивчення стану роботи закладу дошкільної освіти з образотворчої діяльності старших дошкільників і можливість створення ними художнього образу. Відмічені недоліки і труднощі в цій роботі. У роботі досить детально описані шляхи створення старшими дошкільниками художнього образу в образотворчій діяльності за допомогою різних виразних засобів. Наведені приклади занять з різних видів образотворчої діяльності, на яких вчили дітей створювати художні образи літа за допомогою теплих кольорів, золотої осені, використовуючи різні виразні засоби, нетрадиційні техніки, образ казкової зими за допомогою зимових витинанок та «морозних візерунків». Наводяться приклади створення художнього образу шляхом поєднання різних виразних засобів (аплікація – малювання, ліплення – аплікація і т. п.), а також використання їх в різних сюжетах. Підкреслюється ефективність в створенні художнього образу методів співтворчості, пошукових ситуацій, дидактичних ігор, нетрадиційних технік малювання.

Ключові слова: художній образ, образотворча діяльність, виразні засоби, старші дошкільники.

Постановка проблеми. Художній образ є основою будь-якого виду мистецтва і займає чільне місце в образотворчості, оскільки має велику і значиму естетичну цінність, демонструючи результат вираження життєвого досвіду художника.

Художній образ лежить в основі переданого естетичного досвіду і є

складним інтегрованим утворенням в системі естетичного виховання, навчання і розвитку дітей дошкільного віку. У якості результату опанування освітнім напрямом Базового компоненту дошкільної освіти «Дитина у світі мистецтва» визначено мистецько-творчу компетентність (Наказ МОН №33, 2021). Показниками сформованості цієї компетентності є сприймання та емоційне реагування на художній образ, навички елементарного аналізу засобів художньої виразності в творах мистецтва різних видів та жанрів. Дитині старшого дошкільного віку вже доступне опанування певними техніками, за допомогою яких вона здатна відобразити власні життєві враження та почуття. Старший дошкільник може з успіхом оволодіти вміннями застосовувати техніки художньо-продуктивної та декоративно-ужиткової діяльності, експериментувати з зображувальними матеріалами, створювати художні образи. Мистецько-творча компетентність може бути сформована на тлі сприймання художніх образів та емоційної виразності явищ.

Процес створення художніх образів дітьми старшого дошкільного віку формується на основі практичного інтересу в діяльності, що розвивається, і реалізується за активної участі в образотворчій діяльності, а не в споглядальному співпереживанні.

Дитина протягом дошкільного дитинства у своєму естетичному розвитку проходить шлях від елементарного наочно-чуттєвого враження до створення оригінального художнього образу різними за виразністю образотворчими засобами, що відповідають задуму. Дитина проходить шлях від простого образу-уявлення до естетичного узагальнення, створення виразних образів із символічним забарвленням під впливом дорослих (педагогів), що передають їм основи культури. Художні образи формуються у спеціально організованому процесі на основі взаємозв'язку навчання та творчості, в їх безперервному поєднанні та взаємодії.

Художній образ – це основа всіх видів та жанрів мистецтва. У створенні художнього образу особлива роль належить уяві та образному мисленню. Створюючи нові образи, діти роблять «відкриття», прагнуть здобути нові знання, освоїти нові способи зображення та засоби виразності. Головним для дитини – це можливість самовираження та самоствердження в цьому світі через знайомі та незнайомі, вигадані та казкові персонажі, прийняття дитиною або неприйняття будь-якихось хвилюючих явищ через образи та асоціації. Діти висловлюють своє емоційне ставлення до процесів і явищ, що відбуваються в житті та безпосередньо стосуються їх саме через художні образи.

Сучасні дослідження спрямовані на пошук технологій подолання стереотипності та шаблонності у дитячій образотворчій діяльності. Акцент робиться на пошук таких педагогічних засобів, які сприяли б самостійному створенню образу дитиною, особливо в старшому дошкільному віці. Саме тому проблема створення старшими дошкільниками художнього образу в образотворчій діяльності є досить актуальною.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблема формування

художнього образу перебуває під пильною увагою філософів, мистецтвознавців, психологів, педагогів упродовж тривалого часу, оскільки естетичне виховання пов'язане з культурою сприймання світу та формуванням засобами мови узагальненої картини реальної дійсності.

Загальна характеристика художнього образу представлена в роботах Т. Андрущенко, Н. Баранової, І. Вернудіної, В. Гриценка, Є. Лисенко, Ю. Максименка, О. Пітерської, Д. Синького, А. Ткаченко, О. Щербаня та ін. Аналіз наукових праць цих авторів дав можливість визначити, що художній образ – це структура художньої свідомості, спосіб та простір художнього освоєння світу, існування і спілкування у мистецтві. Це всезагальна категорія художньої творчості, притаманна мистецтву, форма відтворення, тлумачення та освоєння життя шляхом створення об'єктів, які виявляють естетичний вплив.

Питання формування художнього образу в дитячій творчості відображені в багатьох педагогічних дослідженнях, в яких наголошується, що розвиток особистості дитини безпосередньо пов'язаний з формуванням у неї естетичного ставлення до дійсності і високої художньої культури. У вітчизняній дошкільній педагогіці і психології питання формування художнього (виразного) образу розроблені досить широко. Дослідження в цій сфері показують, що діти старшого дошкільного віку здатні сприймати художню «мову» різних видів мистецтва і при відповідних умовах самостійно створювати виразні образи. На думку А. Шевчук, образотворча діяльність є дитячим мистецтвом, обумовленим способами сприймання світу та спрямованим на створення художнього образу у його власній еволюції (Шевчук, 2012, с.15-21). Образотворча діяльність дітей дошкільного віку окреслюється М. Штефан як художньо-творча діяльність, спрямована на виявлення особистого ставлення до зображуваного (Штефан, 2019, с.201-210).

Педагогічними дослідженнями В. Баранової, В. Котляр та ін. доведено, що образотворча діяльність має свої особливості саме в період дошкільного дитинства тому, що у дітей розвивається творча активність у процесі створення творчих продуктів, художніх образів власної діяльності.

Автори підручника «Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі» зазначають, що у ранньому віці безпосередність дитячих реакцій, їхня яскравість, емоційність свідчать про початкові етапи формування художньо-естетичного сприймання. Тому важливо, щоб у процесі образотворчої діяльності дитина могла вільно користуватися різними художніми матеріалами, передаючи образи предметів, явищ оточуючої дійсності ритмом мазків, штрихів, кольорних плям, форм, розташовуючи їх на різних поверхнях. За словами авторів, у закладі дошкільної освіти практикують такі види образотворчої діяльності дітей: малювання, ліплення, аплікація, художня праця та конструювання. Усі ці види творчої діяльності мають певні можливості при відтворенні враження дитини про оточуючий світ (Сухорукова, Дронова, Голота, Янцур, 2020). У їх роботах

розкривається специфіка кожного виду і можливість створення художнього образу.

Окремі педагоги, зокрема А. Ткаченко, виділяють основні дидактичні характеристики (властивості, якості) художніх образів в образотворчій діяльності: образотворчу грамотність та виразність, які є показником творчості. У роботах М. Савчин, Л. Василенко, Т. Дуткевич, О. Мозолук-Коновалової наголошується, що одним з найдоступніших для дитини засобів виразності є колір. В. Котляр характеризує інший засіб виразності в образотворчій діяльності – лінію і виділяє стадії оволодіння нею. І. Біла, Н. Скрипник характеризують композицію як спосіб створення образів, спосіб побудови твору. С. Фурманюк вивчала техніку зображення як одного із засобів виразності. І. Корякіна та І. Труш розглядають як засіб розвитку образотворчої діяльності дітей старшого дошкільного віку введення в освітній процес нових технік і технічних прийомів.

Отже дослідження доводять, що діти старшого дошкільного віку реально можуть опанувати досить широким колом виразних зображень для створення ними художніх образів.

Мета статті – визначити шляхи створення старшими дошкільниками художнього образу в образотворчій діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У теорії та практиці дошкільної освіти проблема дитячої образотворчої діяльності завжди була і залишається однією з найактуальніших. У дитячій образотворчій діяльності відбувається самовираження та самоствердження дитини, яскраво розкривається її індивідуальність. Багато педагогів та психологів наголошують на величезному значенні занять образотворчою діяльністю у всебічному розвитку особистості дитини.

До образотворчої діяльності дитина залучається з самого раннього віку. На цьому етапі основне завдання – зацікавити і залучити дітей до діяльності. Четвертий і п'ятий рік життя – найсприятливіший період оволодіння технічними вміннями і навичками. А в старшому дошкільному віці основним завданням образотворчої діяльності є створення художнього образу.

Проблема створення художнього образу у дітей старшого дошкільного віку визначається інтересом до вивчення особливостей дитячої образотворчої діяльності. Сучасна естетико-педагогічна література розкриває точку зору, згідно з якою сутність художньо-творчого розвитку складається з формування у дітей естетичного ставлення за допомогою розвитку вміння розуміти і створювати художні образи.. Саме художній образ лежить в основі переданого дітям естетичного досвіду і є центральним, сполучним поняттям в системі естетичних знань. Естетичне ставлення може бути сформоване тільки в схильності до аналізу художніх образів і виразності явищ.

Поступово, навчившись зображати різні форми, діти створюють цілу галерею образів. Особливо цікавими у них виходять образи людини. О. Пісоцький та Л. Пісоцька вважають, що образ людини близький дитині тим,

що викликає в неї багато радісних почуттів. «Моя мама», «Мій тато», «Моя бабуся», «Мій дідусь», «Я» - чують дорослі часто від дітей. Ці зображення ще не досконалі, але у своїх роботах діти намагаються висловити своє ставлення до своїх персонажів. Спостереження показали, що діти помічають виразність образу. При подальшій роботі вони зображують нові цікаві деталі, які увиразнюють образ (Пісоцький, Пісоцька, 2018, с.140-146). При оцінці творчих робіт діти старшого дошкільного віку на пропозицію вихователя обрати улюблені роботи, обирають ті, в яких виразніша композиція, форма, лінії, кольорова гама.

Отже, оволодіваючи образотворчими навичками, діти водночас долучаються до творчої діяльності. Вони отримують можливість повніше передавати художні образи предметів та явищ навколишньої дійсності. Образотворча діяльність дітей проходить складний шлях розвитку від найпростіших дій олівцем, фарбою до процесів образного відтворення. Образ стає для дитини живим, відчутним. Цей процес протікає неоднаково навіть у дітей одного віку і залежить від його сфери сприймання, мовлення, мислення, емоційних проявів. Завдання вихователя – створити умови для творчої діяльності своїх вихованців, які б сприяли створенню художніх образів.

Незважаючи на теоретичне вивчення цієї проблеми, в практиці роботи закладів дошкільної освіти виникла необхідність у нових підходах до організації навчання дошкільників створювати художній образ. Одним із таких шляхів, на нашу думку, є використання різних виразних засобів для створення художнього образу.

Вивчення стану роботи закладу дошкільної освіти з навчання старших дошкільників створювати художній образ в образотворчій діяльності засвідчило, що в практиці роботи цих закладів недостатня увага приділяється вирішенню основного завдання в образотворчій діяльності цієї групи – створення художнього образу. Вихователі більше уваги приділяють навчанню дітей зображення окремих предметів і створення сюжетних композицій. Водночас рівень технічних умінь і навичок дітей переважно залишається середній і низький, хоча майже всі діти (90%) проявляють інтерес до образотворчої діяльності. Основна кількість дітей виконують роботу відповідно до завдань. Окремі діти проявляють самостійність у виборі образотворчих матеріалів і технічних прийомів зображення. Але організація занять в цих групах не дає можливості дітям використовувати усілякі матеріали і ускладнює творче застосування різноманітних технік зображення. Тому рівень використання різноманіття виразних засобів у створенні художнього образу досить низький. Не належним чином застосовуються нетрадиційні техніки малювання (переважно самі по собі і не спрямовані на створення художнього образу), не використовуються поєднання різноманітних засобів виразності (малювання і аплікації), урізноманітнення матеріалів в створенні художнього образу. Тож старші дошкільники часто не задоволені результатами своєї роботи, що спричиняє спад інтересу їх до такої діяльності.

Ми також спробували оцінити професійні вміння вихователів. Знання та вміння педагогів вивчалися під час спостереження педагогічного процесу (перегляд і аналіз занять), а також за допомогою співбесіди з вихователем. Усі педагоги знають програмні завдання з цього розділу. Однак не завжди правильно здійснюють керівництво дитячою творчістю. Розуміють особисту готовність до заняття тільки як підготовку матеріалів, ознайомлення з методичними рекомендаціями, або вже розробленими конспектами занять. Найчастіше вихователі застосовують формальний, нетворчий підхід до організації занять образотворчою діяльністю. Як правило використовуються одноманітні методи і прийоми навчання, не впроваджуються ігрові прийоми і пошукові ситуації. Часто використовується безпосередній прямий показ способів зображення, в результаті чого у дітей формується установка на те, що малювати, ліпити, або створювати аплікацію можна лише після того, як вихователь продемонструє, як це треба робити. Мало уваги приділяється аналізу дитячих робіт.

У планах навчально-виховної роботи відсутнє планування занять з образотворчої діяльності зі створення художнього образу, з навчання створення художніх образів із застосуванням доступних дітям старшого дошкільного віку технік і матеріалів. Ми не спостерігали занять зі взаємозв'язку видів образотворчої діяльності. Позаяк переважна більшість дітей мають низький рівень технічних умінь і навичок в різних видах образотворчої діяльності, тому їм важко справитися із завданням створення художнього образу. З цього погляду доцільно було б використати нетрадиційні техніки як в малюванні, так і в аплікації, різні матеріали для малювання, ліплення, аплікації, засоби виразності (малюнок і аплікація), (ліплення і малювання), в їх поєднанні,

Тому формувальний етап експерименту був спрямований на навчання старших дошкільників створювати художній образ в образотворчій діяльності за допомогою різних виразних засобів.

Мета занять зводилася до у розвитку в дітей старшого дошкільного віку художнього сприймання, естетичного ставлення, вмінь застосовувати засоби виразності в образотворчій діяльності при створенні художніх образів.

Досягнення поставленої мети вимагало розробки комплексу занять, спрямованих на:

- розвиток художнього сприймання творів мистецтва та предметів (явищ) оточуючого світу як естетичних об'єктів;

- розвиток естетичного ставлення до творів мистецтва та художніх образів, втілених у них, до природи та до об'єктів оточуючого світу;

- розвиток умінь втілювати художній образ у образотворчій діяльності (малювання, ліплення, аплікація).

При розробці занять ми визначили такі особливості:

заняття з ознайомлення з образотворчим мистецтвом проводили як попередню роботу безпосередньо перед тематичним заняттям із

зображувальної діяльності;

скористалися принципом чергування занять (ліплення – аплікація – малювання).

Спочатку ми намагалися допомогти дітям оволодіти основними виразними засобами різних видів зображувальної діяльності. У ліпленні, яке є основою всіх видів зображувальної діяльності, – це основні прийоми і способи ліплення, матеріали для ліплення. Старші дошкільники визначали, з якого матеріалу краще виліпити опішнянську іграшку чи декоративну пластину, а з чого краще виліпити фігурки людей, тварин, чи передати сюжет казки. Визначали спосіб ліплення – конструктивний, пластичний чи комбінований. Це для того, щоб зробити зображення виразнішим. В аплікації знайомили дітей з прийомами обривання, різними прийомами вирізування, використання різних матеріалів (папір, листя, соломка, тканина та ін.). У малюванні – засвоєння дітьми правил малювання олівцем і пензлем, використання різних матеріалів для малювання (кольорові олівці, фломастери, гуашеві і акварельні фарби, кольорова крейда, вугілля і т. п.); техніка малювання дерев, птахів, тварин, транспорту і будівель, фігури людини; знання законів композиції, основних і похідних кольорів, нетрадиційних технік малювання. Ми підводили дітей до того, коли краще використовувати гуашеві фарби, а коли акварельні. Небо, кульки малювали акварельними фарбами, тварин і птахів – гуашевими. Поступово вчили дітей поєднувати різні матеріали. Зокрема, при малюванні берізки використовували гуашеві фарби для малювання стовбура і гілок, маленькі гілочки, що звисають, а також рисочки на стовбурі – фломастерами, весняну і літню крону – акварельними фарбами.

Цікавим було заняття «Кольори веселки», на якому діти познайомилися з основними і похідними кольорами, колірним спектром. У складанні правильної послідовності кольорів веселки дітям пропонувалися вправи: «виклади олівці», «розфарбуй клітинки»). Особистісне ставлення до веселки діти виражали в завданнях «Намалюй веселку», «Розфарбуй квітку-семиквітку». На заняттях з кольорознавства познайомили дітей з теплими і холодними кольорами, підвели до того, що кольором можна характеризувати такі стани, як спекотно, тепло, холодно, весело і т. п.

На занятті «Дарунки осені» знайомили дітей з натюрмортом, його змістом, композицією, розвивали уміння самому складати натюрморт і малювати в жанрі «натюрморт». На занятті з ліплення діти вправлялися в ліпленні кошика і грибів, вчили дітей передавати характерні ознаки деяких грибів.

Осінні пейзажі ми розглянули на картинах пейзажного жанру. Запропонували дітям зобразити пейзаж, використавши аплікацію з листя. Дітям було запропоновано декілька варіантів зображення осіннього пейзажу: стовбури дерев намалювати, а листочки наклеїти; намалювати осінній пейзаж, використавши гуашеві і акварельні фарби; осінній пейзаж створити з відбитків листочків, які імітують крону різних порід дерев.

Розширювати уявлення дітей про образ калини та верби у мистецтві ми

намагалися на заняттях з ліплення, аплікації і малювання. При цьому використовували фото слайди із зображенням калини та верби в різні пори року, репродукції картин «Верби», «Калина» О. Минки, «Три верби» М. Кокіна, «Червона калина» Д. Добровольського та ін. Створивши образи верби і калини в різних видах зображувальної діяльності, ми запропонували створити ці образи, поєднавши аплікацію з ліпленням (листочки вирізати з паперу прийомом багатошарового вирізування, ягідки виліпити з пластиліну), або аплікацію і малювання (листочки вирізати, ягідки намалювати пучкою).

На занятті «Ліс осінній, наче казка» закріплювали знання дітей про пейзаж як жанр живопису. Діти самостійно створювали пейзаж осіннього лісу, використовуючи нетрадиційні техніки (відбитки листочків), поєднання різних виразних засобів (малювання і аплікацію), що дало їм можливість створити досить виразні образи і отримати емоційне задоволення.

На занятті «Зимові казки» вчили дітей з аплікації створювати казкові образи із білого паперу, використовуючи різні прийоми вирізування, серед них і витинанки. На занятті з декоративного малювання діти малювали «морозні візерунки», використовуючи техніку мережива за допомогою самостійного вигадкування.

Цікаві образи Змія діти створили за мотивами української казки «Котигорошко». У процесі втілення пластичного художнього образу Змія вдосконалювалися вміння виділяти, називати кольори і відтінки, вміння самостійно добирати виразні засоби для створення образу, характеру героя, домагатися при ліпленні найбільшої подібності до зразка. Все це давало дітям відчуття справжнього задоволення, що надовго закарбовувалось в їхній свідомості.

Діти навчилися складати букет квітів у вазі завдяки аплікації (ваза) і малюнку (квіти). Все частіше вони використовували це вміння в інших сюжетах, наприклад «Вулиця міста», де будівлі робили аплікацією, а все інше – малюнок.

Для розвитку уміння створювати художній образ в образотворчій діяльності досить ефективними виявилися метод співтворчості, метод евристичних і пошукових ситуацій, дидактичні художні ігри і нетрадиційні техніки.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, створення художнього образу є важливим завданням образотворчої діяльності старших дошкільників. Проведене експериментальне дослідження підтвердило ефективність використання різних методів та засобів роботи з навчання дітей створювати художній образ в образотворчій діяльності за допомогою різних виразних засобів. Надалі це буде сприяти розвитку у дітей інтересу до образотворчої діяльності, тому що дитина отримуватиме задоволення від результату своєї роботи, вона буде самостійно шукати шляхи удосконалення художнього образу, що стимулюватиме її до творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 року «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти)» нова редакція. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ff/ec2/5a1/5ffec25a12343405202526.pdf> (дата доступу 18.09.2024)

Шевчук, А. (2012). Дитина у світі культури: орієнтири до освітньої лінії. *Дошкільне виховання.* № 9, сс. 15–21.

Штефан, М. (2019). Зміст поняття художньо-продуктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку. *Теорія та методика навчання та виховання.* Вип. 47, сс. 201–210.

Сухорукова, Г., Дронова, О., Голота, Н., Янцур, Л. (2020). *Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі.* / За заг. ред. Г.В. Сухорукової. Підручник. 4-те вид. Київ.: Видавничий Дім «Слово». 376 с.

Пісоцький, О., Пісоцька, Л. (2018). Характеристика продуктивних видів діяльності дітей старшого дошкільного віку. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки.* № 3, сс. 140–146.

REFERENCES

Nakaz MON № 33 vid 12.01.2021 roku Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia [Order of the Ministry of Education and Science No. 33 of January 12, 2021 «On Approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education)» new edition]. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5ff/ec2/5a1/5ffec25a12343405202526.pdf> (data zvernennia: 18.09.2024)

Shevchuk, A. (2012). Dytyna u sviti kultury: oriientyry do osvitnoi linii [A Child in the World of Culture: Quidelines for the Educational Line]. *Doshkilne vykhovannia.* No 9, ss. 15–21.

Shtefan, M. (2019). Zmist poniattia khudozhno-produktyvnoi diialnosti ditei starshoho doshkilnoho viku [The Content of the Concept of Artistic and Productive Activity of Children of Senior Preschool Age]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia.* Vyp. 47, ss. 201–210.

Sukhorukova, H., Dronova, O., Holota, N., Yantsur, L. (2020). *Obrazotvorche mystetstvo z metodykoiu vykladannia v doshkilnomu navchalnomu zakladi* [Fine Arts With Teaching Methods in a Preschool Educational Institution]. / Za. zah. red. H.V. Sukhorukovoi. Pidruchnyk. 4-te vyd. Kyiv.:Vydavnychi Dim «Slovo». 376 s.

Pisotskyi, O., Pisotska, L. (2018). Kharakterystyka produktyvnykh vydiv diialnosti ditei starshoho doshkilnoho viku [Characteristics of Productive Activities of Preschool Children]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universy tetu im. Mykoly Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky.* No 3, ss. 140–146.

CREATION OF AN ARTISTIC IMAGE BY SENIOR PRESCHOOLERS IN FINE ARTS

Liubov Yantsur

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at prof. T. I. Ponimanska
Preschool Pedagogy and Psychology and Special Education Department,
Rivne State University for Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5532-6951

e-mail: Lybovyani1@ukr.net

Abstract. The article discusses the problem of artistic image and expressive means in the fine arts and fine arts of older preschoolers. Based on the analysis of research, the concept of artistic image, as well as the issue of formation of artistic image in children's creativity, are defined. The article emphasizes that the creation of an artistic image is the main task of the visual activity of senior preschoolers. Materials on the study of the state of work of the preschool education institution on the visual activities of senior preschoolers and the possibility of creating an artistic image by them are presented. Shortcomings and difficulties in this work are noted. The article describes in detail the ways of creating an artistic image by older preschoolers in fine arts with the help of various expressive means. Examples of classes on various types of fine arts are given, where children were taught to create artistic images of summer with the help of warm colors, golden autumn, using various expressive means, non-traditional techniques, the image of a fairy-tale winter with the help of winter cut-outs and "frost patterns". Examples of creating an artistic image by combining various expressive means (appliqué – drawing, sculpting – appliqué, etc.), as well as their use in different plots are given. The effectiveness of methods of co-creation, search situations, didactic games, non-traditional drawing techniques in the creation of an artistic image is emphasized.

Key words: artistic image, visual activity, expressive means, senior preschoolers.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2024 р.